

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYESZTŐ ÉS MÁR EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,
földbírtokos.

Dr Kállay Tamás,
országgyűlési.

Dr Hinléder Fels Ernő,
országgyűlési.

Dr Pál Ernő,
országgyűlési.

Dr Viola Sándor,
országgyűlési.

SZÉPIRODALMI FÜMUNKATÁRS: Fülel Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Udvarhelyvármegye közgyűléséből.

Még él az alkotmány védő bástyája, sőt a 48-as idők után most kezd igazi élethez az ősi vármegye. Egyenkint emelkedtek szólásra, a nemzet jogainak védelmére vármegyénk közönségének vezérférfiai. Igazi lelkesedés, a bekövetkező „súlyos megpróbáltatások”-tól nem rettegő szellem hatotta át törvényhatósági közgyűlésünk tagjait. Nem engedtek elsiklani egyetlen alkalmat sem, amelynél a legmélyebb hazafini érzelmek meg nem nyilatkoztak volna.

A főispán ősi szokás szerint Ugron Ákos vezetése alatt küldöttség hívta meg a mellékszobából. Azonban megjelenésekor egyetlen „éljen” szó sem hangzott el. Az éljenzés pedig szintén ősi szokás volt akkor, midőn a kormány embere némileg is népszerűségnek örvendett e vármegyében.

Teljesen esendben nyitotta meg Hollak Arthur főispán a közgyűlést. Csendes hallgatóság kísérte azt a hatásra számító kijelentését is, amit hat évvel ezelőtt oly nagy lelkesedéssel ünnepelt, oly zajosan megéljenzett a közönség.

Csupán akkor hangzott helyeslés, amikor két közelebről elhunyt törvényhatósági bizottsági tagról emlékezett meg. Ekkor természetesen a meghaltak iránt érzett mindenkori kegyeletos emlékezés hatotta át a bizottság közgyűlését s egyértelműleg járult hozzá a főispán előterjesztéséhez.

Ettől eltérve, egészen érintetlenül hagyta a közgyűlést — legnagyobb részben üres szólalásokból álló bizonytalan bucsuzkodása. Talán ezért is nem akarta ő méltósága, hogy a „Székely-Udvarhely” hasábjairól tudomást vegyen várakozó állást elfoglaló beszédéről a nagyközönség. Jobb is, ha *bizalmas körben marad* az ilyen megnyitó beszéd. Hiszen abból úgy sem szerezhetne senki példát nyújtó hazafias lelkesedést. Sőt maga a törvényhatósági bizottság is elengedte volna ezt a szánalmat keltő szereplést...

De térjünk át a közgyűlés tulajdonképeni lényeges részére, amely valóban felemelő és minden igaz hazafit lelkesedéssel kell eltöltsön.

A vármegyeház építési céljaira felvett kölcsön jövő évi törlesztésére 3%, valamint a vármegyei tisztviselői nyugdíj-alap hiányára szolgáló 1,5%-os pótdókat megszavazta a közgyűlés.

Ezután pedig Dr Valentsik Ferenc

és Dr Kovácsy Albert következő önálló indítványát olvasta fel Ádám Albert főjegyző:

A törvényhatósági bizottság fájdalmas szegényérzettel kénytelen beismerni, hogy a nemzet többségét képező pártok vezérférfiainak 1905. évi szeptember hó 23-án a bécsi császári Burgban történt fogadtatása a nemzet megalázása volt. Az uralkodó által ez alkalommal átadott ultimátumot úgy formai, mint tartalmi szempontból az alkotmány elleni támadásnak tekinti s ép ezért kérvénnyel fordul az országgyűléshez az iránt, hogy a mennyiben ezen ultimátum megszerkesztésénél bármiféle formában feleletre vonható magyar emberek működtek volna közre, ezek feleletre vonása ügyében a legerélyesebben eljárni, a mennyiben pedig idegen tanácsadók közreműködésének folyamánya volt, az illetéktelen külbeavatkozást a legerélyesebben visszautasítani kegyeskedjék.

Kimondja egyúttal a törvényhatósági bizottság, hogy a pártvezéreknek ezen ügyben követett magatartását helyesli s őket önzetlen és kitartó támogatásáról biztosítja. El van tökévelve a már megkezdett küzdelmet minden törvényadta eszközzel folytatni s kész eltérni a kilátásba helyezett mérhetetlen nyomort és szenvedést, semhogy alkotmányos szabadságát elkobozni engedje, vagy jogainak bármely csekély részéről is önként lemondjon.

Az indítványt általános helyesléssel lelkes éljenzéssel tette magáévá a közgyűlés. Dr Kovácsy történelmi visszapillantásokat tett ezután s rámutatott a 60-as évek hazánkra nézve kedvezővé vált fordulatára. Majd Ugron Zoltán és Dr Valentsik felszólalása nyomán egyhangulag kimondotta a közgyűlés, hogy ezen határozatát tántoríthatatlan bizalmának jeléül: Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf, Andrassy Gyula gróf, Bánffy Dezső báró és Zichy Aladár grófnak, mint a nemzet vezéreinek megküldik.

Az átiratok közül azokat, melyekben immár korábban határozott törvényhatósági bizottságunk, legnagyobb részben egyszerűen tudomásul vették.

Zalavármegye átiratával kapcsolatosan Orosz Lajos szólásra emelkedett s mert a főispán is elismerte, hogy a törvényhozás nem működik, ez okból a törvényhatóságokra hárul a feladat, hogy az így ellenőrzés nélkül, az ország kárára garázdálkodó ügyvezetők törvénytelen eljárásai ellen tiltakozzék. Ilyen irányu határozati javaslatával vették tudomásul az átiratot.

Somogyvármegye törvényhatósági bizottságának a nemzeti ellenállás egyöntetű, országos szervezésére irá-

nyuló átiratához Ugron Zoltán adta be a következő indítványt:

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága a Somogyvármegye által felvetett eszmét helyesli, annak mielőbbi sürgős és tényleges kivitelét szükségesnek tartja s ép ezért a felvetett eszme kapcsán megkeresi Somogyvármegyét, mint kezdeményezőt: találja módját annak, hogy a nemzeti ellenálláshoz csatlakozott vármegyék ellenőrző és intéző bizottságainak kiküldöttjei Budapestre, az ország fővárosába az egyöntetű irányelvek megállapítása végett haldéktalanul egybehívassanak.

Egyhangulag fogadta el ezt is a közgyűlés

Szeged város törvényhatóságának az egyházi körmeneteknél a katonai zenekarok mellőzését indítványozó határozatát szintén magáévá tette a közgyűlés s a maga részéről is megteszi a lépéseket. Ugron Zoltán és Deák Miklós felszólalását helyesléssel fogadták.

Tordaaranyos- és Pestvármegyék, valamint Pécs város átiratainál szintén voltak felszólalások. Ugron Zoltán, Dr Valentsik Ferenc, Papp Mózes, Deák Miklós és Dr Kovácsy Albert védelmezték a vármegyék ősi jogait, mely a pénzkezelés és számvétség visszaállításában nyilvánult Dr Damokos Andor Kriványra hivatkozott és a jelenlegi államosított rendszer föntartását pártolta. A törvényhatóság azonban az autonómia visszaállítása mellett foglalt állást s elfogadta Dr Kovácsy indítványát.

Baja város átirata koronázta be a hazafias átiratok sorozatát. Az 1848 március 15-iki napoknak országos nemzeti ünneppé való avatásáról szól megkeresése, melyet nagy lelkesedéssel tett magáévá a közgyűlés; elfogadván az állandó választmányának javaslatát, mely szerint az országgyűléshez kérvényt intéznek. Ugron Zoltán szolt ennél a tárgynál. Felémeltette, hogy a Fejérváry kormányt utjára bocsátotta a király. Jön tehát az ígért „golyó és akasztófa” a magyar nemzet ellen. Most kezdődik az igazi harc az alkotmány védelmében. Aki helyét meg nem állja, hazaáruló és nem méltó a magyar névre.

Szent István magyar király emlékének megünneplését mondotta ki még a bizottság. A fősztolgabirákat és előjáróságokat utasítják, hogy minden év aug. 20-án munkaszünet tartassék és az ünnepi istentiszteleteken a közönséggel együtt testületileg résztvegyenek.

Az átiratok után a vármegyei gazdasági egyesület által a szarvas-

marha, sertés és juhtenyésztésről alkotott szabályrendelet volt tárgyaláson. Orosz Lajos, Ugron Zoltán és mások felszólalása után, Dr Damokos alispán elnökletével alatt kiküldött bizottsághoz utalták.

Végül a tárgysorozat összesen mintegy 380 pontját félegy órára hirtelen letárgyalták s ezzel a közgyűlés véget ért.

Nemzeti ellenállás.

Kossuth Lajos 1848-ban a nemzethez fordult, mikor a bécsi kamarilla alkotmányunkat és szabadságunkat megtámadta. Felhívta városról-városra a hon védelmére. Ezt kell tennünk most is, nemcsak Kossuth Ferencnek és Apponyinak, hanem minden képviselőnek és mindenkinek.

Nyolc hetünk van a szervezkedésre. Ezt az időt december 15-éig a császári demagóg kormány ki akarja használni, hogy a magyar nemzetet megtéveszse, megoszassa és elcsábítsa. Hirlapjaiban és ingyen osztott röpiratokkal, fizetett kortesekkel fogja elárasztani az országot és pénzért tüntetéseket rendeztet maga mellett Budapesten és a vidéken, ahol csak megvásárolható embereket találhat. Nem szabad átengedni e tért Kristóffy szolgáinak.

Minden nagyobb városban, minden kerületben, sőt minden faluban meg kell indítani a nemzeti mozgalmat, úgy, mint Szabadkán, Békés-Csabán, Párkányon történt múlt vasárnap. Nincs most nagy munkaidő, a kisgazdák a vetést is elvégezték, nem nehéz a népet összegyűjteni; nem kell várni híres szónokokat a fővárosból, Kossuth és Apponyi nem lehetnek mindenütt. A képviselők eloszlottak, kerületeikben vannak, ott szóljanak és tegyenek. A pártelnökök szervezzék a pártot, a párttagok rendezzék a gyűléseket és lelkesítsék a népet, írják össze házról-házra, ki tartozik a függetlenségi párthoz. A hazaáruló kormánypártiak házfalát pedig jó lesz megjegyezni vörös krétával.

Siessünk, szervezkedjünk!

JEGYZETEK.

— Székelyudvarhely megmentése 1848-ban. Szomoruan és vegyes érzelmekkel forgatjuk b. e. Orbán Balázs báró nagy lelkesedéssel megírt örök becsü történelmi munkáját: „A Székelyföld leírását”, melynek 49-ik lapján többek között ezeket írja:

„1848-ban e város népe épen oly

hü volt a nemzeti ügyhöz, mint a multban mindig, midőn októberben az agyagfalvi gyűlésről a székelység fegyveres ereje kiindult, Udvarhely fegyvert fogható népe is csatlakozott, itthon csak az öregek és asszonyok maradtak, pedig véderőre szükség lett volna, mert csakhamar 10—15,000 oláh- és százból álló tábort vezetett Steinburg hadnagy a város feladására. A hon maradt férfiak vagy 60-an fegyvert ragadtak, nyársat, fejszét a város asszonyai is, s míg az esperes vezetése alatt küldöttség ment az ellenség elibe alkudozni, a védelemre elszánt népség a város elibe gyűlt ki nagy tömegben; egyidejűleg a szomszédos hegyekre is kigyűltek a közzelévő faluk lakói, s valamely falusi stratégusnak azon elmés gondolata támadt, hogy egy hordót kivitelve, abba pisztolyokkal lövöldöztesse. Az oláhok ezt ágyunak, a hegyekre kigyűltek a vásárhelyi táborból megtérteknek vélvén, nagyon megszeppentek, s midőn a városiak közül egy ellőtte puskáját, s utána a többi is, erre az egész roppant tábor vad futásnak eredve rohant Bikafalván át, hol négy székely az utat elállván, nőjeik által gyorsan töltött puskáikkal 60-at ellőttek a futók közül, miért később Bikafalva fel is dultatott. Ekként mentette meg Udvarhelyt Enyed gyászos sorától polgárainak, s amazonilag bátor asszonyainak elszántsága. Meg is lakoltatta azért később Heydte, mert azt bevén, roppant hadi sarcot vetett a városra csak azért, hogy ellentállni merészelt, s magát feladatni nem engedte.

Tanulságos példát szolgáltat ez a történelmi igazság székely népünknek, hogy ezelőtt 57 évvel, épen október havában, mily szorongatott helyzetben volt ezen város hősies lakossága. Azonban bátor elszántságával diadalmaszkodott a hitvány hazaáruló csordán, mely védtelen helyzetét oly nyomorult módon felhasználni és a város közönségét gyalázatos módon kirabolni, lemészárolni akarta. Emlékezzünk és bizzunk a magyarok Istenében s az utódok hazafias összetartásában. Legyünk ébren és elkészülve, mert most is lehetnek közöttünk „vezetők”, zsrarnok „Heydte”-k, akik meglepetésben részesítik nemzetünket...

Hazaáruló „vezetők”. „Most is vannak közöttünk” — sajnos és szégyen-gyalázat — kores utódok, akiknek édesatyjuk s talán édesanyjuk is résztvevett az 1848—49-es önvédelmi harcban. Ma ezek a különben jó emberek — kiknek ereiből hazafias vér buzog — valószínűleg tudatlanságból, az osztrák kamarilla malmára hajtják a vizet, vagyis — jobban mondva — szálaltítják az osztrák zsoldosoknak az akasztófához a kötélre való adófillérekét. A képzelt kormányhatalom előtt térdet fejet hajtva — önkénytelenül a hazaárulás legszégeletesebb bűnébe esnek, megdöglőn tetteik miatt. Faluhelyen, a központtól távol eső községekben vannak emberek és „vénaasszonyok”, akik újságot nem olvasva, a nemzeti ellenállásról vajmi keveset, sőt talán éppen semmit sem tudnak. Ebből kifolyólag arról sem értesültek, hogy a magyar

országgyűlés, valamint Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága is megtiltotta az állami egyenesadó és minden más illeték behajtását, beszédését s az adóhivatalokhoz való beszállítását. Megtiltotta az önkéntes katonáskodást is. Erről a vármegyei községi elöljáróságai, minden község vezető embere, aki ezen névre igényt tart — értesülhetett és kellett is értesülnie. Ezzel szemben azonban azt tapasztaljuk, hogy a megyei utadó, pótdadó és községi illetmények mellett egyes tapasztalatlan adószedők elfogadják az állami adókat, beszovaltatják a kir. adóhivatalokhoz s a nemzeti ellenállást gyöngítik és önmagukat, mint hazaáruló, hűtlen hazafiakat a jövő nemzedék előtt utálatossá teszik örök időkre, mint olyanokat, akik előbbre valóknak tartották az osztrák kamarilla elnyomásra törekvő, alkotmányellenes érdekeit, mint — öseink példáját követve — az imádságig szeretett, életünket és vérünket érdemlő magyar haza szabadságát, függetlenségét... Nem bélyegezzük meg most az eltévelyedett székely atyafiakat. Hiszünk felébredésükben. Bizunk hazafias érzésükből kifolyólag, hogy a hozzájuk beérkező adóösszegeket a takarékpénztárakhoz utasítják azon célból, hogy ott betétképpen az egyes adók saját nevük alatt elhelyezték s ha majd alkotmányos, törvényes kormány kerül az ország élére, akkor, de csakis akkor fogadják el tőlük, mint köteles adótartozást. Ezt minden igaz székelytől a magyar haza nevében nem csak kérjük, hanem el is várjuk... Ha pedig ezen figyelemztetésünk eredményre nem vezetne és ezután is akadna olyan hazafiatlan adószedő, aki az országgyűlés által meg nem szavazott kincstári tartozásokat beszédni s a Judás-pénzeket az adóhivatalhoz beszállítja, azt kimélet nélkül átadjuk a hazafias közönség méltó megvetésének. Mert nekünk is az az elvünk, mint Petőfi Sándor lánglelkű koszos költőnknek 1847-ben:

„Békét, békét a világnak,
De ne zsrarnok kénytől;
Békét csupán a szabadság
Főszentelt kezéből.

Majd ha így lesz a világon
Általános béke:
Vessük akkor fegyverünket
Tenger fenekére.

De míg így nincs: addig fegyvert,
Fegyvert mind halálig!
Tartson bár a háboru az
Ítélet napjáig!”

A magyar nemzet egyedül biztos fegyvere jelenleg: az adó és saját fiainak a katonáskodástól való viszsztatartása. Gyáva és nyomorult katoná, aki saját legyilkolására az ellenség kezébe adja fegyverét...

KÜLÖNFÉLÉK.

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan sziveskedjenek intézkedni, hogy a lap küldése fennakadást ne szenvedjen.

— **Majláth Gusztáv Károly gróf** erdélyi püspök kedden távozott el hívei köréből városunkból. Itt időzése folytonos faradozás volt, mint egész élete a lángbuzgalmu főpásztornak. A plebánia templom állandóan zsúfolásig telve volt hívőkkel, akik mindnyájan a főpásztor imádságos ajkairól várták és legnagyobb részben nyerték el bűnbocsánatukat.

— **Kossuth Ferenc Sepsiszentgyörgy diszpolgára.** Sepsiszentgyörgy város képviselőtestülete okt. hóban tartott rendkívüli közgyűlésén egyhangulag és nagy lelkesedéssel választotta Kossuth Ferencet diszpolgárává. Az üdvözlő sürgönyre Kossuth Ferenc a következő táviratot küldte ifj. Gödri Ferenc polgármesterhez: „Sepsiszentgyörgy város képviselőtestületének és minden hazafias polgárának hálás, meleg köszönetemet küldöm ama legszebb polgári kitüntetésért, melylyel városuk diszpolgárává választottak. Kossuth Ferenc.” Itt megemlítjük, hogy a képviselőtestületi gyűlés ugyanakkor a koalíció másik négy vezérferfiát szintén táviratban üdvözölte, amire Andrassy Gyula gróf nyomban válaszolt is.

— **Halálozás.** A nagykiterjedésű Solyomossy-családot súlyos vesztés érte. Egyik legkedveltebb, általános becsülés- és szeretetben állott ifju tagja kiszenvedett. Meghalt Solyomossy János gyógyszerész folyó hó 16-án reggel 8 órakor Bádokon. Kialudt egy nemes lélek, aki társadalmi és közéleti tevékenységével, önzetlen és fáradhatatlan munkásságával s tiszta jellemével embertársainak becsülését valóban kiérdemelte. Megszűnt dobogni a szerető sziv, aki családjának, szüleinek és testvéreinek boldogsága és büszkesége vala. Korai elhunytával pótolhatatlan vesztést és mérhetlen gyászt hagyott hátra övéinek. Hűlt tetemét tegnap reggel szállították haza városunkba és d. u. 1/2, 3 órakor Kossuthutcai lakásáról az ev. ref. egyház szertartása szerint általános részvét mellett helyezték örök nyugalomra az ev. reform. sirkertjébe. Halálát feleségén: özv. Solyomossy Jánosné Elischer Jankán kívül gyermekei: Laci, Juci, Vica és Gyurka, ugyszintén id. Solyomossy Lajos és neje Ferenczi Károlina, mint szülői; továbbá Solyomossy Endre és neje Kádas Vilma, Solyomossy Lina és férje Nagy Géza és gyermekeik, Solyomossy Kata és férje Láng Endre s gyermekeik, Dr Solyomossy István és neje Lengyel Sárka és gyermekeik, ifj. Solyomossy Lajos, Solyomossy Olga és férje Nagy Lajos s gyermekeik, Solyomossy Ágnes, Solyomossy Panna, az elhunyt testvérei, sógorai és sógoronői. Elischer József és neje Pock Matild az elhunyt apósa és anyósa. Elischer Tihamér, Elischer Zoltán, az elhunyt sógorai.

— **Telefon-mizériák.** Lépten-nyomon megakad az összeköttetés hol itt, hol amott városunk és vármegyéink területén s rendkívül nagy hátrányok származnak abból, hogy hibás, vagy nem jó a telefon. A meglehetősen kiterjedésű hálózatra csupán egyetlen ember vigyázhat, mert jelenleg nincs több ugynevezett „vonalőr”. Napokig nem lehet beszélgetni egyes helyekre, mert az egy ember kevés ilyen sok ághálózatához. Reméljük, hogy a posta-

és a távirda- s távbeszélő-igazgatóság belátja ezen tarthatatlan állapotot és a lehető legsürgősebben intézkedik még egy „vonalőr”-nek rendszeresítése ügyében. Az előfizetők nagyon panaszkodnak s legkevesebb sem tartják méltányosnak ezt a helyzetet...

— **A Budapesti Főiskolai Székelykör** a minap tartotta alakuló közgyűlését a Muzeum körút 10. sz. a'atti helyiségében. Biró Nándor jh. terjesztette elő a szűnidei tisztikar jelentését, mely igazolja, hogy a Budapesti Székely Diákokthon tőkéje 1010 K 45 f-re emelkedett, a Főiskolai Székelykör pénztármaradványa pedig 60 K. Következett az új tisztikar választása, melynek tagjai lettek: elnök somosi Székely Lajos tanárjelölt, alelnök Papp Béla műegyetemi hallgató és Szabó Gábor orvostanhallgató, titkár Fábrián Vilmos tanárjelölt, pénztáros Sándor Miklós orvostanhallgató, jegyző Mihály Sándor és Nagy András joghallgatók. Azután a hat főiskolai fakultás részéről 18 választmányi tagot választottak. Végül a jelenévi működés programjának megállapítása következett. A rendes alapszabályszerű kulturális, humanus és hazafias működésen kívül elhatározta a közgyűlés, hogy fokozott buzgalommal fogja folytatni a mult évben megindított gyűjtési mozgalmat a Budapesti Székely Diákokthon javára. Felkéri a székelyföldi sajtót a begyűlt pénzdományok nyugtázására és az egész székely kulturmozgalm támogatására. Egyben felkéri azokat a t. gyűjtőket, kik még gyűjtőiveiket nem küldötték meg, hogy azt lehető rövid idő alatt beküldeni sziveskedjenek (Budapest, VIII. Muzemkörút 10. sz. I. em.), mert a gyűjtőivekkel a hatóság előtt is el kell számoljanak.

— **Székely fiuk ipari elhelyezése.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara a napokban fejezte be a székely fiuknak ipari pályákra való felvételét. Elhelyezést nyert ezuttal 92 fiu. Marostordamegyéből 24, Háromszékmegyéből 16 és Romániából 4. A fiuk zöme az erdélyi részeken: Marosvásárhelyt, Brassóban, Nagyszebenben és Besztercén kaptak gazdát.

— **A parajdi tűzkárosutak** segélyezésére Jakab Lajos állomásvezető urtól Keresztényfalváról egy gyűjtőív kíséretében 19 K 80 fillér érkezett a „Székely-Udvarhely” szerkesztőségéhez. Az önzetlen gyűjtő maga 2 K 60 fillérrel járult a beküldött összeghez és kivüle még 18-an adakoztak. A pénzt rendeltetési helyére juttattuk.

— **Csunya kollegiális.** A kartársi egyetértés némely helyen nem mondható épen szilárdnak. A mai rossz világban nem lehet eléggé óvatos az ember, hogy egyik-másik Judás természetű „kartársával” kalamitásba ne keveredjék. Így járt S—I I—e tanító is kollegájával, aki mindent elkövetett, hogy kartársát a felsőbbség előtt befeketítse. Sőt talán attól sem irtózott volna, ha tanítótársát, aki nagy családdal bir, kenyerétől egyszerűen megfosztják. Azonban Ember János tanfelügyelőt nem lehet ám oly könnyen falhoz állítani holmi bizonyítvány kiállításai és tankötelezett-

ség alól való felmentési mesékkel. Így gondolkozott a legközelebbi közgazgatási ülés is. Tekintetbe vette tehát az indító okokat s elutasított egy fegyelmi iránt megereszett kérvényt, amely eljárásával — nézetünk szerint is — a pártatlan igazságot szolgálta.

— **Iparigazolvány nélkül való hus-elárúsítás.** A házi fogyasztás céljaira levágott vagy saját nevelésű sertések egyes, a házi fogyasztás körében fel nem használható részeinek eladása, továbbá az otthon hizlalt sertéseknek bizonyos időszakokban való leszurása, illetőleg az ekként nyert husnak, szalonnának, zsirnak s a sertések egyéb alkatrészeinek elárúsítása nem képez ipari foglalkozást s az illető jogositva van (a 25.058.1892, illetve a 21.016.1900 számú keresk. min. rendeletek szerint) az így nyert és saját háztartásában nem szükséges húst stb. bárhol iparigazolvány nélkül elárúsítani.

LEGUJABB.

A kormány kinevezése.

Miután a Fejérváry-kormány eredeti programjából felsőbb kivánság folytán küszöbölte mindazt, ami az uralkodó nézetével és az osztrák kormány felfogásával ellenkezett, majd hozzájárult ahhoz, hogy Magyarország továbbra is biztosítja Ausztriának azt, hogy vele szemben gazdasági függetlenségét nem érvényesíti, — erre megkapta Fejérváry báró az újbóli kineveztetését és vele együtt miniszter-társai is.

Az új kabinet eképpen fog a hivatalos lap legközelebbi számában bemutatkozni:

Elnök: *Fejérváry Géza* báró.
Belügy: *Kristóffy József*.
Kereskedelem; *Vörös László*.
Pénzügy: *Dániel Ernő* báró.
Földmívelésügy: *Feilitzsch Arthur* báró.
Igazságügy: *Lányi Bertalan*.
Honvédelmi: *Bihar Ferenc*.
Közügy: *Lukács György*.
Ő felsége személye körüli: *Széchen Miklós* gróf.
Horvát: *Kovács István*.

A kinevezéssel egyidőben királyi kézirat jelenik meg a hivatalos lapban, mely tudtul adja, hogy a király jóváhagyta a Fejérváry programját, s utasítja a kabinetet a parlamenti kibontakozás megkísérlésére.

A szászhermányi választás.

A Lurtz Károly közjegyzővé történt kinevezetése következtében megüresedett szászhermányi kerületben most folyt le a képviselőválasztás. Vörös László kereskedelmi ügyvivő is jelöltként szerepelt, de — a sikeretelenséget előrelátva, visszalépett, s így az egyedüli jelöltet, Copony

Vilmos vendéglőst egyhangulag képviselővé választották.

A kerülethez tartozó hétfalusi magyarság a választásból kifolyólag értekezletet tartott, melyen elhatározták, hogy a vármegyei függetlenségi pártot szervezik. Az értekezletről Kossuth Ferencet táviratilag üdvözölték.

A törvénytelen ujoncozás.

A következő figyelemre méltó sorokat vesszük:

Az ujoncok besoroztatásánál tudvalevőleg a járási főszolgabíráknál levő állítási lajstromok szolgálnak alapul. Ha a főszolgabírák megtagadják az állítási lajstromok kiadását úgy az ügyvezető minisztérium által kirendelt sorozóbizottság csak az esetben volna képes a sorozást megejteni, ha községenként, illetőleg körjegyzőségek szerint állítatnának össze saját részükre az állítási lajstromok.

Mint hogy pedig a főszolgabíráknál levő állítási lajstromok a jegyzők, illetőleg körjegyzők nyilvántartásaiból készített beadványok nyomán készültek, ennek folytán az ügyvezető minisztérium által kiküldött bizottság meglehetősen tökéleteséggel pótolhatná a főszolgabírák által megtagadott állítási lajstromokat.

Ezekből kifolyólag, hogy az ügyvezető minisztérium a sorozást egyáltalán ne legyen képes törvénytelenül keresztülvinni, még megközelítőleg se, kellene odahatni, hogy a vármegyék utasítsák ne csak a főszolgabírákat, hanem a jegyzőket, illetve a körjegyzőket is, hogy semmiféle hatóságnak, illetőleg bizottságnak az ujoncozásra vonatkozó nyilvántartásokat semmi szín alatt ki ne adják, de sőt, minthogy a sorozás alá kerülők anyakönyvei még a felekezeti lelkészeknél voltak vezetve, fel kellene kérni az összes felekezeti lelkész urakat is, hogy a megfelelő anyakönyvi kivonatok kiadását szintén tagadják meg.

Ha a fent említett állítási lajstromok, nyilvántartások, esetleg kivonatok nem lesznek az ügyvezető minisztérium kirendeltsége részére kiszolgáltatva, lehetetlenné válik a törvénytelen ujoncozás anynyira, hogy alig 5 százaléka a kötelezetteknek kerülne a kirendeltség elé.

ISMERETTERJESZTŐ.

Mégis huncut... A sajtó életrajza sokáig csak abból állott, hogy tejből eredt és az emberek megették. Későbbben borderitési célokra használták, azután magas nyomás mellett fésűket és egyéb használati tárgyakat készítettek belőle. Legutóbb pedig egy magyar vegyész az egész világon elismerést aratott azzal, hogy a tejből — a nehéz sajtrészeket és ezekkel együtt az ártalmas csirákat kicsapva — a legjobb gyermektejet állítja elő. Most azonban jelentős fordulat állott be a sajtó életében. Egy német vegyész ugyanis szabadalmat kért Magyarországon is egy eljárásra, mely szőrök és szövetek készítésére szolgáló mesterséges szálak előállítására vonatkozik s ami lényegében abból áll,

hogy bázisok, savak vagy sók segítségével oldhatóvá lett caseint (sajtot) finom szálak alakjában oly fürdőbe sajtolja, vagy megfelelő magasságból oly fürdőbe engedi esni, mely a casein oldhatóvá tételére használt anyaggal vegyülve, a caseint kiválni engedi. A leírás szerint az 1898. évi 6700. számú angol szabadalom, mely mesterséges selyemnek gelatinból való előállítását ismerteti, mellékesen már megemlíti ugyan, hogy mesterséges selyem készítésére caseint is lehet használni. Ez a szabadalom a caseinnak mesterséges selyemre való feldolgozására azonban azt az eljárást ajánlja, hogy a caseint azonos mennyiségű jégecetben oldjuk fel, azután fonalak alakjában folytonos mozgásban levő szállító szalagra sajtoljuk, melyen a jégecet elpárolog. De az ily módon előállított fonalaknak az a nagy hátrányuk van, hogy nem elég szilárdak, miért is ez az eljárás nem ment át a gyakorlatba. A régi eljárással szemben az új eljárás szerint a casein lecsapása nedves uton történik. Az előállított szálakat minden esetben utólag formaldehyddel keményítik, vagy pedig a formaldehydet már a fürdőhöz keverik. De lehet a szálakat más, a fehérjéket denaturáló és vízállóvá tevő ismert anyaggal is keményíteni, melyek közül többet, pl. a csersavat, chromsavat és a megfelelő sókat kisebb mennyiségben már a kihuzandó anyaghoz is hozzá lehet keverni. Az ilyen találmányokra azt szokta mondani a székelly: »mégis huncut a némöt...«

KÖZGAZDASÁG.

Tenyészállatkiállítás. A m. kir. földmívelésügyi minisztérium anyagi támogatásával Udvarhelyvármegye lótenyésztő-bizottsága által folyó évi október hó 15-én Székelykeresztúron megtartott tenyészlő-kiállítás a kezdet nehézsége dacára is sikerültnek mondható. — Kiállítva lett csikós kanca 41 darab, 3 éves kanca-csikó 7 darab, 2 éves kanca-csikó 10 drb és 1 éves kanca-csikó 6 drb. Díjazva lettek: a csikós kancák közül első díjjal Gagyi László alsóbaldogasszonyfalvi, a második díjjal Csoma József városfalvi, harmadik díjjal Kovács Domokos székelyudvarhelyi, negyedik díjjal Péterfy Lőrinc szenttamási, ötödik díjjal Bálint József dályai, hatodik díjjal Nagy S. Ferenc székelykeresztúri, hetedik díjjal Benedekfy Sándor rugonfalvi, nyolcadik díjjal Ambrus Bálint szenterzsébeti, kilencedik díjjal Márton András dályai és tizedik díjjal Lajos János bögözi lakosok állatai. Ezeket kívül Dr Viola Sándor székelykeresztúri lakos csikós kancái dícsérő-oklevéllel lettek kitüntetve. A hároméves kanca-csikók közül díjazva lettek: első díjjal Sipos István nagysolymosi, második díjjal Boncz József rugonfalvi lakosok állatai. A kétéves kanca-csikók közül díjazva lettek: első díjjal Gagyi László alsóbaldogasszonyfalvi, második díjjal Szentannay József rugonfalvi, harmadik díjjal Gagyi László alsóbaldogasszonyfalvi, negyedik díjjal Miklós Domokos kányádi és ötödik díjjal Lajos János bögözi lakosok állatai. Az egyéves kancacsikók közül díjazva lettek: Vas Dénes homoródszentpéteri, Göncz

Károly szentmiklósi és Zsák Márton kiskendi lakosok állatai. A kiállításra felhajtott állatoknál, úgy az anyakancáknál, de főleg ezek ivadékainál az állam által fentartott fedeztetési állomásoknál tenyésztésre használni szokott apaállatok átöröklő jó tulajdonságaik, a faj jellege határozottan megállapítható. Ezek befolyása folytán a lóállomány között a jobb minőségű igás, kocsi és hátsólovak javulása tekintetében a haladás kétségbevonhatatlanul szembetűnő.

Lapunk egyik kiváló munkatársától pótlólag még a következő sorokat vettük a tenyészállat-kiállításra vonatkozólag:

A legszebb lovakat Gagyi László Alsóbaldogasszonyfalváról állította ki. Nyert két első, egy harmadik pénzdíjat, összesen 140 koronát.

A kiscgazdák a bizottság elnökének Daniel Lajosnak figyelmét felhívták, hogy Gagyi László nem kiscgazda, hanem nagybirtokos s kérték, hogy Gagyi Lászlót a pénzdíjazásból zárja ki és tüntesse ki oklevéllel. Gagyi László azonban községi bizonyítvánnyal igazolta, hogy ő 18 hold földdel bíró kiscgazda és azt is, hogy a kiállításra hozott lovak sajátját képezik. Félreértésre az adott okot, hogy Gagyi László apjával Gagyi Dénessel közösen gazdálkodik, a nagybirtok az apáé, a szép lovak pedig a fiué, ki mellesleg kiscgazda is.

Elismerést és dicséretet érdemel Gagyi László szép lovaiért, mert azok még egy nagybirtokosnak is dicsőségére válnának.

A díjazásra, hogy oly sok csikós-kancát hoztak, az Gálffy Kálmán főszolgabíró érdeme, ki fáradságot nem ismerő buzgalommal dolgozott a lódíjazás érdekében.

A kiscgazdák rokonszenvét főleg Illosvay Sándor méneskeri százados nyerte meg, ki nagy szak tudásával, ügybuzgalmával a legcsekélyebbnek látszó dolgokat is alaposan megvizsgálta.

Orosz Lajos földbirtokos 20 koronát adott sajátjából Daniel Lajos bizottsági alelnöknek két kiscgazda jutalmazására.

A bizottság örömmel állapította meg, hogy a vármegye lótenyésztése a multtal szemben haladást mutat. Különösen a csikós-kancák közt igen sok szép hibátlan állat volt, a szópós csikók is nagyon szépek voltak.

A 2—3 éves csikókból kevés lett a díjazásra elővezetve, s azok is általánosságban selejtesek voltak.

Pálffy Dénes földbirtokos felhívta a bizottság és a díjazásnál jelenlevő Dorner Béla székelyföldi kirendeltség megbízottjának figyelmét arra, hogy a megyében a csikó-nevelést jó és olcsó csikó legelők felállításával lehetne előre vinni.

Igazán üdvös dolgot cselekedne a székelyföldi kirendeltség, ha a jövő évre állami támogatással egy jó csikó-legelőt állítana be.

Szentannay Sámuel,
gazdasági szaktanár.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr Hinléder Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa ujságkiadó intézete.

Monogram - pecsétnyomók,
bélyegzők, ruhajelző eszközök, bélyegző-festékek és állandó festékpárnák dobozokban, mindenféle jelző-készülékek, címtáblák legelőnyösebben kaphatók

Betegh Pál és Társa
könyv-, papír-, író- és rajzszerekkereskedésében
Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 15.

Allandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az életléleke.

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál,
tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54. sz.
ahol kiváló szakértelemmel, adandó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnék hirdetéseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

A bibarcfalvi közbirtokosság a II. félfordaszaki terület „Csikányos” erdeje 3741 kat. holdján lévő tölgyfát (a kijelölt 200 drb. magfa kivételével), a mely előzetes becsülés szerint mintegy 1186 köbm elsőrendű, 4361 köbm. másodrendű műfát és 2211 köbm. tűzfát tesz ki, tövön az erdőben Bibarcfalva községhez tartozó 1905. évi november hó 7-én d. e. 10 órakor tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek becsáron felül eladja.

Kikiáltási ár 41,503 K 50 f.
Utoajánlatok nem fogadhatók el.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10 %-ka.
Részletes becsülés, árverési és szerződési feltételek a Vargyasi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alolítottnál megtekinthető.
Bibarcfalva (Udvarhelym.), 1905. október 14.

1—2 BÁNDI, b. elnök.

Faeladási hirdetmény.

A kadiacsfalvi II. közbirtokosság tulajdonát képező ugynevezett „Nagy-aszó” erdő részben lévő 245 darab fűrészárúnak, 163 drb épületfának alkalmas fenyőfa, 25 drb levágott készanyag, 153 drb komlókaró és 80 drb kifaragott szarufa f. évi október hó 30-án (hétfőn) d. e. 9 órakor Kadiacsfalván a községhez tartozó a legtöbbet ígérőnek esetleg becsáron alul is el fog adatni,

Kikiáltási ár 850 K, bánatpénz 10 százalék.
Kadiacsfalva, 1905. okt. 17.

GEGŐ ANTAL, birt. elnök.

491—1905. végrh. szám.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az oklándi kir. járásbírósnak 1905. évi Sp. 2732. számú végzése következtében Dr Hinléder Ernő ügyvéd által képviselt Szabady Tivadar oklándi lakos javára Bartha Andor bardoczi lakos ellen 360 K s jár. erejéig 1905 évi szeptember hó 6-án foganatosított kielégítési végrehajtás

utján lefoglalt és 2300 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: 2 ló, 4 ökör és 3 drb. gép nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1905 évi V. 2732. számú végzése folytán 360 K tőkekövetelés és eddig összesen 59 K 24 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Bardóczon alperesnél leendő eszközölésére 1905. évi október hó 31-ik napjának délelőtt 11 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felül foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklándon, 1905 okt. 2-án

POLLÁK IGNÁC,
kir. bir. végrehajtó.

Udvarhelyvármegye alispánja.

6887—1905. számhoz.

Árlejtési hirdetmény.

Udvarhelyvármegye székházában lévő helyiségek fűtésére az 1905/6. évi téli időnyre szükséges 350 köbméter tűzifa beszerzése tárgyában 6887—1905. alisp. szám alatti ár-

lejtési hirdetmény eredménytelen lévén, a szükséges tűzifa beszerzésére új árlejtést tűzök ki, mert a beérkezett ajánlatokban kitett ár felülhaladja a vármegyei költségvetésben ily címen előirányzott összeget.

Vállalkozók kötelesek 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlataikat **folyo hó 30 án déli 12 óráig** annál bizonyosabban beadni, mert a később érkező ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

Szállítási feltételek a hivatalos órák idejében a vármegye gazdájánál megtekinthetők.

Az ajánlatban világosan kiteendő, hogy ajánlattevő a szállítási feltételeket ismeri s azoknak magát aláveti.

Székelyudvarhely, 1905 október 12.
DAMOKOS, alispán.

KOCSISOK

FÖLVÉTELEK

Évre, havi 36 korona fizetéssel nyári, 4 hónapra havi 45 koronát kapnak, ugyszintén kapnak lakást és tűzfát. Ugyanott fölvetetnek 15 éves fiúk kocsisnak 30 K havi fizetéssel.

JÓ GAZDATISZT

szintén kerestetik 60—80 korona havi fizetés, la-
*** kás és tűzifa. ***

FÁBIÁN JÓZSEF

Székelyudvarhelyt.

Uj iskolák felszerelése, meglévők kiegészítése, teljes irodaberendezések pontosan és legjobb kivitelben

Betegh Pál és Társa

könyv- és papírárukereskedésében Székelyudvarhelyt.

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszmunkák, valamint címtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos áron. Továbbá műkedvelő ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitünő eredménnyel használják: hurutos hán-talmakban, idült hörghurutban, a gümőkör lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epékészítés rendeltenségeiben, az epékövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden ne-mében, a nyálkás aranyrban, hasszervi dugulásokban, huygkő képződéseiben, mézes huygarban, görvély- és mirigyda-gokban, angolkóros csontlágylás- és sorvadásokban. — A legkütünőbb itudít ital, borral vegyítve páratlan! — Heten-kint háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

Az elmúlt
rendkívüli
száraz
nyár
folyamán
ismét a

Küküllőmenti

Első Szőlőoltványtelep

(Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, 149 Nagy-Küküllőmegye.) volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep, amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan szőlőoltványokat szállít. Képes árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve.

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz” Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy Székelykeresztúron, a Kossuth-téren fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrisfagerendelyvel ellátott miskolci váltókéinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szer-számokat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vas-árúkat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangu gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerkezetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen előnyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlva magunkat s jóindulatu szives pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely

fióküzlet Székelykeresztúron.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Iskolás fiúk Diákok részére

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat merték után,
a ruhák ingyen takarítottásával.

Legolesőbb árak!